

העלאת בשר וחלב על שולחן אחד

יסוד הדין וגדרי האיסור

1. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קג עמוד ב

מתני'. כל הבשר... אסור להעלות עם הגבינה על השולחן - חוץ מבשר דגים וחגבים.

גזירה לגזירה בהעלאת עוף

2. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קד עמוד ב

מתני'. העוף עולה עם הגבינה על השולחן, ואינו נאכל - דברי ב"ש, וב"ה אומרים: לא עולה ולא נאכל...

3. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קד עמוד א

ואסור להעלות [וכו']. אמר רב יוסף: שמע מינה בשר עוף בחלב דאורייתא, דאי סלקא דעתך דרבנן, אכילה גופה גזירה, ואנן נגזר העלאה אטו אכילה! ומנא תימרא דלא גזרינן גזירה לגזירה - דתנן: חלת חוצה לארץ נאכלת עם הזר על השולחן, וניתנת לכל כהן שירצה. אמר ליה אביי: בשלמא אי אשמועינן חלת חוצה לארץ בארץ, דאיכא למיגזר משום חלת הארץ דאורייתא ולא גזרינן - איכא למשמע מינה, אלא חו"ל משום דליכא למיגזר הוא, אבל הכא - אי שרית ליה לאסוקי עוף וגבינה, אתי לאסוקי בשר וגבינה, ומיכל בשר בחלב דאורייתא. מתקיף לה רב ששת: סוף סוף, צונן בצונן הוא! אפילו את"ל נזק עוף נחלש לאורייתא עדיין משכחת לה גזירה לגזירה דהא העלאה דרבנן משום אכילה ואכילה גופה דרבנן דהא סוף סוף טען וטען הוא אמר אביי: גזירה שמא יעלה באילפס רותח נזק בכמה עם הגבינה נחלש אילפס רותח דה"ל נזק, סוף סוף כלי שני הוא, וכלי שני אינו מבשל! אלא: גזירה שמא יעלה באילפס ראשון:

4. תוספות מסכת חולין דף קד עמוד א

ומנא תימרא דלא גזרינן גזירה לגזירה - בכמה מקומות אמר גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה בפ"ק דשבת (דף י"א:) ובפ' במה מדליקין (שם דף כ"א.) ובריש ביצה (דף א.) והכא בעינן לאתויי ראייה לענין גזירה דהעלאה אטו אכילה ויש מקומות נמי דגזרינן גזירה לגזירה ולא חיישינן אין לדמות גזירות חכמים זו לזו אלא במקומות שהש"ס מדמה.

5. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה כ

אסור להעלות העוף עם הגבינה על השולחן שהוא אוכל עליו גזירה משום הרגל עבירה שמא יאכל זה עם זה, אף על פי שהעוף בחלב אסור מדברי סופרים.

6. רדב"ז הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה כ

ואף על גב דאיסור בשר עוף בחלב מדבריהם עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה דאי לא הא לא קיימא הא דקרום לבוא לידי איסור תורה דלא כתיב בתורה אלא גדי:

7. בית הבחירה למאירי מסכת חולין דף קד עמוד ב

וכן שמא יעלם כאחד באלפס רותח ועובר על הבשול שכיוצא בו בבהמה עובר מן התורה:

8. רש"י מסכת חולין דף קד עמוד ב

אבל הכא - אף על גב דלא איבעי לן למגזר העלאה אטו אכילה איכא למיגזר העלאה אטו אכילה ואכילת בשר בהמה דכי מסיק להו היינו אכילה דאתי למיכלינהו בהדדי.

9. פרי מגדים יורה דעה משבצות זהב סימן פח ס"ק א

רש"י פי' דמשום הכי לאביי גזרינן העלאה אטו העלאה ואכילה בבהמה דהוה חדא גזירה דהעלאה היינו אכילה שוודאי יאכל יע"ש והוא רק חדא גזירה ואף למה דמשני אלפס רותח הכין הוא דגזרינן העלאה אטו העלאה באלפס רותח בשר בהמה... והטור ושו"ע נקטו לשון הר"מ שלא יבוא לאוכלם מפרשים שלא כדברי רש"י אלא דאביי אמר כה"ג גזרינן גזירה לגזירה כיון דלא בדיל מיניה דכל א' באפי נפשיה שרי.

דין אכסנאים

10. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קז עמוד ב

מתני'. צורר אדם בשר וגבינה במטפחת אחת ובלבד שלא יהו נוגעין זה בזה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: שני אכסנאים אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין.

גמ'. וכי נוגע זה בזה מאי הוי? צונן בצונן הוא! אמר אביי: נהי דקליפה לא בעי, הדחה מי לא בעי!

רשבג"א שני אכסנאים אוכלין על שולחן וכו'. אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל: לא שנו - אלא שאין מכירין זה את זה, אבל מכירין זה את זה - אסור.

תניא נמי הכי, רבן שמעון בן גמליאל אומר: ב' אכסנאים שנתארחו לפונדק אחד, זה בא מן הצפון וזה בא מן הדרום, זה בא בחתיכתו, וזה בא בגבינתו - אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין, (.) ולא אסרו אלא בתפיסה אחת; תפיסה אחת נכרך אחד סלקא דעתך אלא נלא שלחן אוכל עליו נמי אסור? אלא: כעין תפיסה אחת.

א"ל רב יימר בר שלמיה לאביי: שני אחין ומקפידין זה על זה, מהו? אמר ליה: יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקי בייטוס מותרין ;

11. תוספות מסכת חולין דף קז עמוד ב

כעין תפיסה אחת - ואם יש דבר מפסיק לא הוי כעין תפיסה אחת כההיא דמסכת ע"ז בפרק רבי ישמעאל (דף א.) גבי אבני מרקוליס דאמר כאן בתפיסה אחת כאן בשתי תפיסות והיכי דמי כגון דאיכא גובה ביני וביני. ולפיכך נוהגין עכשיו כשזה אוכל בשר וזה אוכל גבינה על שלחן אחד *מניחין לחם או קנקן או שאר כלים להפסיק בינתיים או *אוכל על מפה אחרת דהוי כעין שתי תפיסות. (סיכום: היכר מועיל תמיד)

וי"מ דלא אסרו אלא בתפיסה אחת כלומר שהן בהוצאה אחת כגון אחים שקנו אתרוג בתפיסת הבית דיש נוהלין (ב"ב קל"ז:) ופריך תפיסה אחת ס"ד מה לי בהוצאה אחת ומה לי בשתי הוצאות אם מכירין זה את זה? ומשני כעין תפיסה אחת דהיינו שמכירין זה את זה. ולפי' זה לא איירי כלל שיהא מותר לאכול על שלחן אחד בשביל הפסק שבינתיים. (סיכום: היכר אינו מועיל. ולא עסקין כלל באופן ההוצאה)

12. טור יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פח

והא שאסור להעלותם על השולחן דוקא בשני בני אדם המכירין זה את זה ואז אסור אפי' אם מקפידין זה על זה אבל אכסנאים שאין מכירין זה את זה מותר ואפילו המכירין אם עשו שום היכר כגון שכל אחד

נאכל, דברי בית שמאי. בית הלל אומר: לא עולה ולא נאכל. שמע מינה לאסור - שאני התם דליכא דיעות שני בני אדם שזכימו זה לזה הכי נמי מסתברא, דהיכא דאיכא דיעות שאני, דקתני ספא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: שני אכסניים אוכלין על שלחן אחד, זה אוכל בשר וזה אוכל גבינה - ואין חוששין. - ולא אתמר עלה, אמר רב חנני בר אמי אמר שמואל: לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה, אבל מכירין זה את זה - אסורים. והני נמי - מכירין זה את זה נינהו - הכי השתא! התם - דיעות איכא, שינוי ליכא שאלוהין דלדך אכילס. הכא - איכא דיעות, ואיכא שינוי שאין דלך לזון אלא דקיוצו נשק. (וראה גם בשינוי הלשון בשו"ע בין סעיף א' לבין סעיף ב')

אחרים אוכלים עמהם

18. שו"ת משאת בנימין סימן קיב

אלמא אפי' גבי איסור חמור דנדה שהיא בכרת ובכמה דברים חמירו חז"ל על אשתו נדה המביאים לידי קירוב הדעת כמ"ש הטור בסימן הנזכר ואפילו הכי התירו לאכול על שלחן אחד על ידי הפסק כל דהוא כגון מפה או ככר או קנקן וכיוצא בזה דבהפסק מעט ליכא חיבה וקירוב הדעת והוא הדין נמי לענין בשר בחלב שהוא איסורא דאורייתא קי"ל ב' אכסנאין המכירין זה את זה שאסורין לאכול על שלחן אחד זה בשר וזה חלב ואפ"ה בהפסק מפה וכיוצא בזה שרי כמ"ש הטור בסימן פ"ה ואפילו לכתחילה נמי שרי וק"ו בענין יבם ויבמה דיועיל הפסק מעט דבהיתר אכלו יחד ואפילו לכתחילה שרינן להו לאכול יחד ואין נאמר דאפי' בדיעבד חיישינן לגיטות במקום שיש הפסק דאין לך הפסק גדול מזה שכל בני הבית אוכלין עם היבם והיבמה.

19. בדק הבית על תורת הבית בית ז שער ב דף ג עמוד ב

[דף ג עמוד ב] כתב החכם דאסור לאכול עמה על השלחן, כי הא דתנן לא יאכל הזב עם הזבה ע"כ. ונראין דברי האומר דדוקא בשאוכלין שניהם בפני עצמן או שמסובין סמוכין אבל אם היו שם אחרים אוכלין ומפסיקין ביניהן מותר.

20. משמרת הבית על תורת הבית בית ז שער ב דף ג עמוד ב

אמר הכותב: מעולם לא שמענו דבר זה ואולי הוא היה המגיד הראשון ואין לו טעם ולא ריח דאפילו יש אחרים עמהם איזה היכר יש להם ואם יבואו לידי הרגל ולאכול בקערה אחת שניהם מי מעכב א"ת שהאחרים המסובין שם יזכירו וימנעו מאין הם יודעים שהיא נדה וכי צריכין להודיע את המסובין. ועוד דדומיא דבשר וגבינה על שלחן אחד עשאוהו כדאיתא בר"פ כל הבשר, ואטו התם כי איכא אחריני בהדיהו מי שרי. אלא ודאי לא שנוא מן הדין אלא שעכשיו הקלו לאכול עמה על השולחן ובלא שום היכר:

אוכל על מפה שלו או אפילו אוכלין על מפה אחת ונותנין ביניהן פת להיכרא מותר

וי"א שאם יש להם הוצאה אחת שאין להם היתר על ידי היכר שעושין ביניהן: (סיכום: היכר אינו מועיל בהוצאה אחת)

13. ב"ח יורה דעה סימן פח אות ב

ויש לתמוה על לשון רבינו שכתב ויש אומרים שאם יש להם הוצאה אחת שאין להם היתר ע"י היכר שעושין ביניהן עכ"ל דאלמא דבאין להם הוצאה אחת יש להם היתר ע"י היכר שעושין ביניהם והא ליתא דלסברת יש אומרים אפילו אין להם הוצאה אחת כל שמכירין זה את זה אין להם היתר ע"י היכר כלל דחשבינן להו כאילו ה"ל הוצאה אחת וכדמסיק אלא כעין תפיסה אחת דהיינו שמכירין זה את זה נמי אסורין אפילו אין להן הוצאה אחת ולא קאמר כלל שיהא מותר ע"י היכר הפסק בנתיים וצ"ע:

14. כנסת הגדולה הגהות טור יורה דעה סימן פח אות כב

וכדי שלא ישארו דברי ריב"ה מוקשים אומר אני דזה שכתב ריב"ה וי"א כו' לא נתכוון על י"מ שכתבו התוס' והרא"ש והמרדכי, וכן מוכיח מדכתב וי"א ולא כתב וי"מ, אלא הנך י"א ס"ל כפירוש הא' של תוס' שפי' תפיסה דלפי פירוש זה בהפסק סגי, אלא דס"ל להנך י"א דלא אמרו בברייתא ולא אסרו בתפיסה אחת דמשמע דבשתי תפיסות סגי ומותר אלא דוקא כשאין להם הוצאה אחת, אבל אם אין להם אלא הוצאה אחת אפילו בהיכר לא סגי דכיון שיש להם הוצאה א' יבואו לאכול זה מזה, וכן מוכח מדברי ש"ך, ואף על פי שסברא זו לא מצאנוה בשום פוסק, אולי ריב"ה ראה סברא זו בשום פוסק או מפרש ונעלם ממנו. ולענין הלכה, נקטינן דכל שעשו היכר אפילו יש להם הוצאה אחת מותר, וכן פסקו כל האחרונים.

15. שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פח סעיף ב

הא דאסור להעלותו על השלחן, דווקא בשני בני אדם המכירים זה את זה, אפילו הם מקפידים זה על זה; אבל אכסנאים, שאין מכירין זה את זה, מותר.

ואפילו המכירים, אם עשו שום היכר, כגון שכל אחד אוכל על מפה שלו, או אפילו אוכלים על מפה אחת ונותנים ביניהם פת להיכר, מותר.

הגה: ודוקא שאין אוכלין מן הפת המונח ביניהם להיכר, אבל אם אוכלין ממנו, לא הוי היכר, דכלאו הכי הפת שאוכלין ממנו מונח על השלחן (ארוך והגהות אשיר"י). אבל אם נתנו ביניהם כלי ששותין ממנו, וכלאו הכי אין דרכו להיות על השלחן, הוי היכר אעפ"י ששותין מן הכלי (ב"י בא"ח סימן קע"א).

וכל שכן אם נתנו שם מנורה, או שאר דברים שעל השלחן, דהוי היכר.

16. ים של שלמה מסכת חולין פרק ח סימן מג

אבל אם מכירין זה את זה [אסורין], שני אחים, אפי' מקפידין זה על זה אסורים, עד שיעשו היכרא ביניהן, כגון להפסיק בקנקן, ² ויזהרו שלא ישתו מאותו הקנקן הנעשה להיכר להפסיק, וכן ע"י הפסק לחם מותרין, ובלבד שלא יאכלו מאותה הלחם, ³ ויצריך לזה מפה אחרת, ולזה מפה אחרת,

יחיד על השולחן

17. תלמוד בבלי מסכת שבת דף יג עמוד א

איבעיא להו: נדה, מהו שתישן עם בעלה היא בבגדה והוא בבגדו? - אמר רב יוסף, תא שמע: העוף עולה עם הגבינה על השלחן ואינו